

SZEMLE KRÓNKA

IN MEMORIAM CORNELL HUGH FLEISCHER (1950–2023)

Melegsívű barát ment el váratlanul és korán. Nem ismerem a részleteket, csak annyit, hogy otthon halt meg, 2023. április 25-én, de azt tudom, hogy távozása a szakma nagy vesztesége. Olyan kiválóság hagyott itt minket, akinek munkássága meghatározó a török történelem, főleg a kultúrtörténet szempontjából, s aki a török mellett arabul és perzsául is ragyogóan beszélt és olvasott, amit ilyen magas szinten kevesen mondhatnak magukénak az oszmanisták között.

Cornell Fleischer 1950. október 23-án született Berkeley-ben (California), diplomata családba. Fiatalon fedezte fel magának a Közel-Keletet, s ezen a területen végezte tanulmányait, először a nálunk kevésbé ismert Brown Egyetemen (Providence, Rhode Island), majd Princeton híres Közel-Keleti Intézetében, ahol a doktori fokozatot (PhD) is megszerezte.

Egyetemi karrierje az Ohio State Universityn kezdődött, innen a St. Louis-i Washington Universityre (Missouri) került, hogy aztán Halil İnalçık távozta után néhány évvel, megkapva a Nagy Szulejmánról elnevezett professzorságot, 1993-tól a Chicago University legyen mintegy 30 éven át a munkahelye.

Az egyik legjelesebb oszmán bürokratáról és értelmiségiről, Musztafa Álíról írt kitűnő ifjúkori kötete, amely PhD-értekezése alapján készült (*Bureaucrat and Intellectual in the Ottoman Empire: The Historian Mustafa Áli, 1541–1600*. Princeton, 1986), rögtön otthoni és nemzetközi hírnevet hozott számára. A könyvvel elnyerte a MacArthur Alapítvány ösztöndíját, amely Amerikában a legnagyobb kitüntetések közé számít. A remek kezdést sajnos nem követte hasonló folytatás, több nagy terve – apokaliptikus nézetek a Földközi-tenger térségében, nagymonográfia Szulejmán (uralk. 1520–1566) szultánról – torzóban maradt. Csupán néhány cikkel jelentkezett, amelyek mind briliáns tudásról és szintetizáló készségről tettek tanúságot. Hatalmas vállalkozásként Gülru Necipoğluval és Cemal Kafadarral sikerre vitte II. Bajezid (uralk. 1451–1482) könyvtára katalógusának számos szerző közreműködésével készült értékelő kiadását (*Treasures of Knowledge: An Inventory of the Ottoman Palace Library, 1502/3–1503/4*. I–II. Ed. by Gülru Necipoğlu–Cemal Kafadar–Cornell H. Fleischer. Leiden, 2019¹). Energiáit és rendkívüli tudását nem annyira a maga, mint inkább tehetséges tanítványai javára kamatoztatta, akik (például Ebru Turan, Nikolay Atanasov Antov, Kaya Şahin, A. Tunç Şen és mások) valójában az ő elgondolásait és meglátásait visszhangozva írták meg jeles értekezéseiket és könyveiket.

<https://doi.org/10.24391/KELETKUT.2023.2.175>

¹ Ismertette Péri Benedek, *Keletkutatás* 2020. ősz, 141–147.

A fent említetten kívül számos más ösztöndíj és megtiszteltetés érte, így 2014-ben kitüntették a Török Köztársaság Érdemérmével (Liyyakat Nişanı).

Amikor évtizedekkel ezelőtt Isztambulban megismerkedtünk, nyitott személyisége révén pillanatok alatt megtaláltuk a közös hangot. Későbbi találkozásaink is hasonló légkörben zajlottak. 2014-es Fulbright-ösztöndíjam során Chicagóba is eljutottam. A legtermészetesebb módon ajánlotta fel, hogy nála lakhatok, másnap reggel bevitt a városba, egyik este kisebb szimpóziumot tartottunk barátaival, elutazásomkor pedig kikísért a repülőtérre, jóllehet nem sokkal később maga is ment valahová egy másik légikikötőből. Legutolsó üzenetében azt sürgette, hogy tartsunk szorosabb kapcsolatot. Erre a földi tereken immár nem lesz mód, de embersége, jószívűsége velem marad. Kollégái is ezt éreztették, amikor így fogalmaztak: „His passing leaves a great emptiness where once there was friendship and fellowship.”²

Dávid Géza

² <https://nelc.uchicago.edu/memorial-statement-cornell-fleischer> (2023. május 4.).